

АГРАРНЕ СТРАХУВАННЯ

І.В. Ксьонжик, к.е.н., доцент

Н.А. Жовта, здобувач

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Сьогодні сільськогосподарське виробництво вважається однією з найризикованіших сфер підприємницької діяльності. Основу соціально-економічного розвитку держави створює аграрний сектор, який забезпечує попит у продовольстві, оскільки ефективність сільськогосподарського виробництва залежить від рівня інфраструктурного забезпечення аграрного ринку, складовим елементом якого є страховий ринок. Нині страхування є невід'ємним інструментом захисту фінансово-економічних інтересів селян у процесі виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції.

Аграрне страхування як один із головних інструментів управління ризиками надає змогу поєднувати інтереси учасників ринку аграрного страхування держави.

Необхідність розвитку страхування в аграрному секторі обумовлена цілим рядом головних факторів серед яких:

– важливе значення по масштабу, місцю і ролі аграрного сектора в забезпеченні населення продуктами харчування, а промисловості – сировиною;

– обсяги необхідних вкладень в аграрний сектор, необхідність постійного інвестування в вигляді матеріальних, енергетичних і трудових витрат (добрива, засоби захисту рослин від шкідників, паливо-мастильні матеріали, електроенергія, насіння, техніка, людська праця) і необхідність їх захисту;

– підвищена, в порівнянні з іншими галузями економіки, залежність від природних умов (надлишок або недостатність тепла і вологи для оптимального розвитку рослинництва, хвороби, шкідники, стихійні лиха і т.ін).

Значна кількість науковців відносить сільськогосподарське страхування до специфічного класу страхування. Сільськогосподарське страхування це окремий вид страхування, який об'єднує кілька підгалузей. Виділення сільськогосподарського страхування в окремий клас здійснюється за принципами формування комплексних видів страхування. До таких видів, наприклад, відносяться морське, космічне, авіаційне, медичне тощо. Сільськогосподарське страхування — це розгалужене поняття, до його складу входить багато різних видів страхування, як майнових, так і відповідальності. Тому воно є підгалуззю як майнового страхування, так і страхування відповідальності (рис. 1), які, у свою чергу, виступають субкатегоріями страхування. [1].

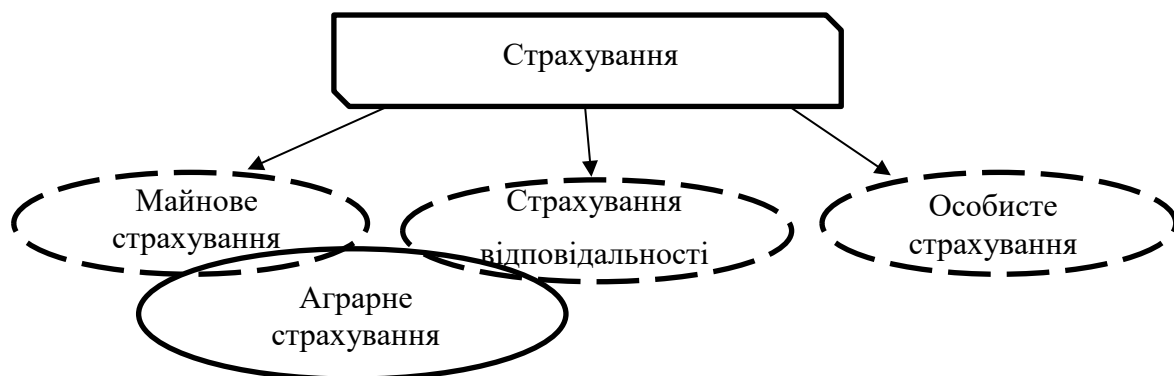

Рисунок 1 - Місце сільськогосподарського страхування у загальній системі страхування

Джерело: складено автором на основі [1]

Значення дефініції "сільськогосподарське страхування" наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 - Значення дефініції "сільськогосподарське страхування"

Автор	Визначення
Остапенко О.М. [2]	об'єктивна категорія, котра дає змогу регулювати відносини між страховиками та сільськогосподарськими товаровиробниками з приводу врегулювання питань відшкодування збитків одним одному..
Лобова О.М. [3]	система економічних відносин між конкретними суб'єктами господарювання, де з одного боку виступають страховики - фінансово-кредитні установи, а з іншого страхувальники сільськогосподарські підприємства орендарі, селянські (фермерські) господарства, які за певну плату передають свої ринки майнових, фінансових втрат у сільськогосподарській діяльності з метою отримання відшкодування при настанні страхового випадку.
Матвієнко Г.А. [4]	створення спеціальних фондів за рахунок внесків сільськогосподарських виробників для відшкодування збитків, спричинених природно-кліматичними та іншими ризиками і є основним важелем розвитку сільського господарства.
Кравчук О.В. [5]	сукупність заходів стосовно захисту майнових інтересів громадян, організацій і установ, що займаються сільськогосподарською діяльністю у разі настання певних подій за рахунок страхових резервів організованого спеціалізованими страховими державними і недержавними структурами.

Джерело: розробка автора

Державна підтримка страхування є складовою частиною фінансової політики розвитку аграрного сектору економіки України і здійснюється шляхом субсидування частини страхових платежів. Цей вид державної фінансової підтримки сьогодні має велике значення, оскільки забезпечує реалізацію одного з найризикованіших видів страхування. Відшкодування частини страхових платежів з боку держави зміцнює фінансовий стан страхувальників і створює сприятливі умови діяльності для страховиків.

Страховики, які здійснюють страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, об'єднані в Аграрний страховий пул. Участь цих страховиків є умовою для проведення страхування сільськогосподарських товарів з державною підтримкою. До функцій Аграрного страхового пулу входять забезпечення взаємодії учасників страхування аграрної продукції; організація програм перестрахування з метою забезпечення гарантій виконання зобов'язань страховиків перед страхувальниками; участь в розробленні стандартних страхових послуг; створення централізованої бази даних зі страхування аграрної продукції та ведення обліку укладення угод страхування; проведення досліджень у сфері ринку страхування аграрної продукції; здійснення контролю за дотримання умов договорів страхування сільськогосподарських товарів; забезпечення відшкодування катастрофічних ризиків в разі появи надзвичайних ситуацій; керування фондом покриття катастрофічних ризиків та інвестування накопичених фінансових ресурсів [6].

Отже, держава здійснює підтримку сільськогосподарських виробників шляхом компенсації не більше 50% страхових платежів. Міністерство аграрної політики та продовольства України в межах виділених асигнувань розподіляє грошові кошти пропорційно потребам страхувальників. Страховики, що здійснюють страхування сільськогосподарських товарів із державною підтримкою, об'єднані в Аграрний страховий пул.

Сьогодні існують проблеми державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції, які пов'язані з її нестабільністю та відсутністю тенденцій до зростання. Також негативно на розвиток державної підтримки страхування продукції сільськогосподарських фірм впливають недостатня фінансова спроможність держави, невисока довіра до страхових компаній та відсутність механізму захисту прав аграріїв у цій сфері страхування.

Література:

1. Прокопчук О.Т. Особливості страхування аграрних ризиків у країнах світу / О.Т.Прокопчук // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — № 3. — С. 46—53.
2. Остапенко О.М. Удосконалення вітчизняної системи страхування аграріїв з урахуванням зарубіжного досвіду / О.М. Остапенко // Економіка: реалії часу: наук. журн. 2013. № 5(10). ст. 38-45
3. Лобова О.М. Теоретичні основи сільськогосподарського страхування / О.М. Лобова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. — № 126.— 2011. — С. 58—65.
4. Матвієнко Г.А. Управління страховими ризиками при вирощуванні культур в сільськогосподарських підприємствах: автореф. дисер. — Спеціальність 08.00.04 — економіка та управління підприємствами / Г.А. Матвієнко. — 2009. — 22 с.
5. Кравчук О.В. Становлення аграрного страхування: світовий та вітчизняний досвід / О.В. Кравчук // Вісник Сумського національного аграрного університету. Сер. "Фінанси і кредит". — 2011. — № 2. — С. 85—91.
6. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 9 лютого 2012 року № 4391-VI; станом на 9 серпня 2017 року. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>.